

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

Osa arviointikriteereistä on samanlaisia vuosiluokilla 7, 8 ja 9. Tällöin arvioitaessa huomioidaan oppilaan ikäkausi.

7. lk Arvioitavat tavoitteet	Hyväksytty (5)	Välttävä (6-7) Oppilas saa arvosanan 6, mikäli hän saavuttaa osan tavoitteista. Oppilas saa arvosanan 7, mikäli hän saavuttaa kaikki tai lähes kaikki tavoitteet.	Hyvä (8) osaaminen 9. luokan päättyessä	Kiitettävä (9-10) Oppilas saa arvosanan 9, mikäli hän saavuttaa osan tavoitteista. Oppilas saa arvosanan 10, mikäli hän saavuttaa kaikki tai lähes kaikki ta- voitteet.
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen (S1)				
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä. <i>Arvioinnin kohde: vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä</i>	Oppilas osaa toimia ohjautusti rutiininomaisissa viestintätilanteissa eikä häiritse muiden toimintaa.	Oppilas osaa toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa tutuissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa ja kuuntelee muita.	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ja eettisesti monenlaisissa viestintäympäristöissä, tulkita muiden viestejä ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan.	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja tietää sen pohjautuvan perusteluille.	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä, pyrkii perustelemaan sen ja ottamaan muut huomioon.	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen vakuuttavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon, kehittää ideoita yhdessä ja toimii rakentavasti vuorovaikutustilanteissa, myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa.

<p>Arvioinnin kohde: <i>vuorovaikutus ryhmässä</i></p>				
<p>T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan kokonaisilmaisuuden taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.</p> <p>Arvioinnin kohde: <i>kokonaisilmaisuuden ja esiintymisen taidot</i></p>	<p>Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää joitakin kokonaisilmaisuuden keinoja. Oppilas osaa esittää puheenvuoron.</p>	<p>Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää ohjatusti kokonaisilmaisuuden keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun yksinkertaisen puheenvuoron tai puheesityksen itselleen tutusta aiheesta.</p>	<p>Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisuuden keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puheesityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.</p>	<p>Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja käyttää tarkoituksenmukaisesti kokonaisilmaisuuden keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun puheesityksen vaativastakin aiheesta, esittää sen selkeästi ja kohdentaa sen yleisölleen käyttäen monipuolisesti havainnollistamisen keinoja.</p>
<p>T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimedialaisissa viestintäympäristöissä.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata omia vuorovaikutustaitojaan ohjatusti.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta.</p>	<p>Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.</p>	<p>Oppilas osaa tarkkailla omaa toimintaansa ja arvioida realistisesti omia vuorovaikutustaitojaan, tunnistaa vahvuuksiaan, kehittämiskohteita ja kehittää taitojaan palautteen pohjalta.</p>

Arvioinnin kohde: <i>vuoro-vaikutustaitojen kehittäminen</i>				
Tekstien tulkitseminen (S2)				
<p>T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä, tulkinnaassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja meta-kognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisen kehittämissarpeita.</p> <p>Arvioinnin kohde: <i>tekstinymmärtämisen strategiat</i></p>	Oppilas osaa käyttää joitakin tekstinyymmärtämisen strategioita ja kuvata lukutaitoaan ohjatusti.	Oppilas osaa käyttää joitakin tekstinyymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata lukutaitoaan.	Oppilas osaa käyttää tekstinyymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaiset tekstinyymmärtämisen strategiat ja käyttää niitä itsenäisesti ja joustavasti. Oppilas osaa arvioida realistisesti omaa lukutaitoaan, tunnistaa sen vahvuuksia ja kehittämiskohteita ja osaa kehittää taitojaan palautteen pohjalta.
<p>T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.</p> <p>Arvioinnin kohde: <i>tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito</i></p>	Oppilas tutustuu helppoihin erityyppisiin teksteihin.	Oppilas harjoittelee käyttämään ja tulkitsemaan erityyppisiä tekstejä pitäytyen enimmäkseen itselleen tutuissa teksteissä.	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.	Oppilas osaa valita itsenäisesti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas käyttää, tulkitsee ja arvioi myös itselleen uudenlaisia ja monimuotoisia tekstejä.
<p>T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa</p>	Oppilas tietää, että erityyppisiä tekstejä käytetään eri tarkoituksiin. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä	Oppilas harjoittelee tarkastelemaan tekstejä eri näkökulmista. Oppilas tietää, että	Oppilas tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin ohjaavien ja kuvailevien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia	Oppilas osaa eritellä eri tekstilajien keskeisiä piirteitä. Oppilas ymmärtää, että

<p>oppilasta tekemään havain- toja teksteistä ja tulkitse- maan niitä tarkoituksenmu- kaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laa- jentamaan sana- ja käsiteva- rantoa.</p> <p>Arvioinnin kohde: <i>tekstien erittely ja tulkinta</i></p>	<p>joitakin itselleen tuttuja teks- tilajeja.</p>	<p>erityyppisiä tekstejä käyte- tään eri tarkoituksiin, ja osaa nimetä niiden tavoit- teita.</p>	<p>piirteitä tarkoituksenmukai- sia käsitteitä käyttäen. Oppi- las tunnistaa ja osaa nimetä joitain tekstilajeja, niiden ta- voitteita ja tyypillisiä esiinty- misympäristöjä.</p>	<p>teksteillä on erilaisia tavoit- teita ja tarkoituseriä.</p>
<p>T8 kannustaa oppilasta ke- hittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankki- maansa tietoa ja käyttä- mään sitä tarkoituksenmu- kaisella tavalla.</p> <p>Arvioinnin kohde: <i>tiedon- hankintataidot ja lähdekriit- tisyys</i></p>	<p>Oppilas osaa hakea tietoa oh- jatusti. Oppilas tietää, että kaikki tieto ei ole luotettavaa.</p>	<p>Oppilas osaa hakea tietoa helposti löydettävistä läh- teistä. Oppilas harjoittelee lähteiden käyttöä ja valin- taa.</p>	<p>Oppilas tietää, mistä ja mi- ten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa jossain määrin arvioida tietojen käytettä- vyyttä ja lähteiden luotetta- vuutta.</p>	<p>Oppilas hallitsee tiedonhaun keskeiset vaiheet ja toimii niiden mukaisesti. Oppilas osaa arvioida moni- puolisesti lähteiden ja tieto- jen luotettavuutta ja käytet- tävyyttä ja valita itsenäisesti tehtävään sopivat lähteet.</p>
<p>T9 kannustaa oppilasta laa- jentamaan kiinnostusta it- selle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyp- pejä kohtaan ja monipuolis- tamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja</p>	<p>Oppilas osaa kertoa fiktiivis- ten tekstien sisällöistä. Oppi- las on lukenut fiktiivistä teks- tiä. Oppilas löytää itselleen sopivaa lukemista ohjatusti.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa fiktiivis- ten tekstien sisällöistä ja löytää niistä merkityksellisiä asioita. Oppilas löytää itselleen kiin- nostavaa luettavaa ja kat- seltavaa ja harjoittelee jaka- maan kokemuksiaan niistä.</p>	<p>Oppilas osaa tulkita fiktiivisi- ä tekstejä ja käyttää kes- keisimpiä käsitteitä puhues- saan teksteistä. Oppilas löytää itsenäisesti itsel- leen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunnel- tavaa ja katseltavaa. Oppilas</p>	<p>Oppilas osaa tulkita fiktiivisi- ä tekstejä ja tarkastella nii- den rakennetta. Oppilas löytää joitakin tapoja tul- kita luettuja, kuunneltuja ja katseltuja fiktiivisiä tekstejä ja pystyy keskustelemaan niistä muiden kanssa.</p>

<p>niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista.</p> <p>Arvioinnin kohde: <i>fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen</i></p>		<p>Oppilas on lukenut muutamman kirjan.</p>	<p>lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.</p>	
<p>Tekstien tuottaminen (S3)</p>				
<p>T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.</p> <p>Arvioinnin kohde: <i>ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito</i></p>	<p>Oppilas harjoittelee tuottamaan erityyppisiä tekstejä ja kuvailemaan itseään tekstien tuottajana ohjatusti.</p>	<p>Oppilas harjoittelee tuottamaan erityyppisiä tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana saamansa palautteen pohjalta ohjatusti.</p>	<p>Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana saamansa palautteen pohjalta.</p>	<p>Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa arvioida omia taitojaan ja tunnistaa vahvuuksiaan. Oppilas osaa kehittää taitojaan jossain määrin palautteen avulla.</p>
<p>T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti tuottaa mallien pohjalta kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä.</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti tuottaa mallien pohjalta kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä hyödyntää jossain määrin tekstien tuottamisessa tietoja tekstilajien tyyppillisistä ilmaisutavoista.</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä ja käyttää niille tyyppillisiä ilmaisutapoja.</p>	<p>Oppilas tuottaa itsenäisesti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyyppillisiä ilmaisutapoja sekä mukauttaa ilmaisutapojaan eri tarkoituksiin sopiviksi.</p>

<p>Arvioinnin kohde: <i>tekstila- jien hallinta</i></p>				
<p>T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.</p> <p>Arvioinnin kohde: <i>tekstien tuottamisen prosessien hallinta</i></p>	<p>Oppilas tietää, että tekstin tuottamisessa on eri vaiheita. Oppilas osaa ohjatusti työskennellä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa antaa mallin mukaan palautetta tekstien tuottamisprosessista.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä tekstin tuottamisen vaiheita ja osaa ohjatusti työskennellä niiden mukaisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä. Oppilas osaa joltakin osin kuvata tekstien tuottamisprosessia ja kertoa, miten sitä voisi parantaa.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.</p>	<p>Oppilas hallitsee tekstien tuottamisen prosessin vaiheet ja hyödyntää niitä sekä itsenäisesti että ryhmässä työskennellessään. Oppilas antaa ja vastaanottaa tarkoituksenmukaista palautetta teksteistä ja osaa parantaa omia ja muiden tekstejä. Oppilas osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan, tunnistaa niiden vahvuuksia ja kehittämiskohteita ja kehittää taitojaan.</p>
<p>T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista.</p> <p>Arvioinnin kohde: <i>kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito</i></p>	<p>Oppilas jäsentää tekstiään ohjatusti ja pyrkii noudattamaan oikeinkirjoituksen perusasioita. Oppilas kirjoittaa melko sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p>Oppilas pyrkii jäsentämään tekstiään ja noudattamaan oikeinkirjoituksen perusasioita. Oppilas kirjoittaa melko sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p>Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p>Oppilas tuntee hyvin kirjoitetun kielen rakenteita ja kirjoitetun yleiskielen konventioita ja käyttää niitä itsenäisesti omia tekstejä tuottaessaan ja hioessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</p>

<p>T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.</p> <p>Arvioinnin kohde: <i>tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä</i></p>	<p>Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja mallin mukaan. Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä ja tietää, että lähteet on merkittävä ja tekijänoikeuksia on noudatettava.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta.</p> <p>Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä ja harjoittelee lähteiden merkintää ja tekijänoikeuksien peruseränteiden noudattamista.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää omassa teksteissään muualta hankittua tietoa.</p> <p>Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään.</p> <p>Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.</p>	<p>Oppilas osaa luontevasti yhdistellä omassa teksteissään useista eri lähteistä hankittua tietoa.</p> <p>Oppilas osaa noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.</p>
<p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen (S4)</p>				
<p>T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.</p> <p>Arvioinnin kohde: <i>kielitietoisuuden kehittyminen</i></p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja tekstien kielen piirteistä ja eri tyylien eroista.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstien kielen piirteistä ja eri tyylien eroista.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri tyylien välisiä eroja.</p>	<p>Oppilas tutkii itsenäisesti tekstejä ja osaa itsenäisesti eritellä tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä ja osaa keskustella havainnoistaan ja tulkinnoistaan.</p> <p>Oppilas osaa tehdä havaintoja tyylien välisistä eroista.</p>
<p>T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksiään, tutustuttaa häntä kirjallisu-</p>	<p>Oppilas tuntee joitakin kulttuurin muotoja ja osaa ohjatusti kertoa kulttuurikokemuksistaan. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden</p>	<p>Oppilas osaa kertoa omista kulttuurikokemuksistaan. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden pääajit ja on saanut kokemuksia erilaisten teosten</p>	<p>Oppilas tuntee joitakin kulttuurin muotoja osaa ohjatusti kertoa kulttuurikokemuksistaan ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä</p>	<p>Oppilas tuntee erilaisia kulttuurin ilmenemismuotoja, ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee</p>

<p>den historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen.</p> <p><i>Arvioinnin kohde: kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen</i></p>	<p>päälajit ja on tutustunut kirjallisuuteen.</p>	<p>lukemisesta ja on lukenut muutaman kirjan.</p>	<p>osaa kuvata omia kulttuuri-kokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden päälajit ja on lukenut sovitut kirjat.</p>	<p>suomalaisen kulttuurin juuria ja kirjallisuuden vaihteita ja on tutustunut kirjallisuuden päälajeihin ja hankkinut runsaasti lukukokemuksia.</p>
<p>T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi.</p> <p><i>Arvioinnin kohde: kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen</i></p>				

